

У різних народів оповідають різні байки про повстанє письма.

Після хінських вірувань винайшов письмо Фогі, що перший став ширити освітчу в Хінах. В Індіях кажуть, що видумав письмо бог Фан, т. є. Брагма. Мексикани признають винахід письма богови Кетсалькоатлеви, який був також. опікуном рільників і руди (гірництва). Вавилонські перекази подають, що письмо винайшов Оанн, пів-чоловік а пів-риба; в день перебуває він на суші, і учив людей всяких наук і штук, а нічу жив у воді. Египтяни вважають за винахідника письма Тгавта, а рівночасно кажуть, що він винайшов мову і всі науки, учив приличности і товариськості в зносинах з людьми, розповідав про розміщене звід на небі та учив музики. Рунове письмо для народів північної Європи мав винайти великий бог Одін.

Як бачимо отже всі перекази годять ся в тім, що письмо видумали боги або якіс незвичайні люди, які в різних напрямках ширили освіту між народом. А містить ся в тих переказах та одна правда, що з'явилося письмо тоді, коли явила ся й освіта а зі сторони тої розвиває ся і воно.

Історія учить нас також, що з упадком освіти упало й знанє письма, часом дуже навіть поширене. Подібно стало ся в Мезопотамії, де край зовсім опустів, а народ збіднів. Нинішні бідні, обідрані настухи того краю не мають понятя про значіне тих численних знаків, що вирила чиясь рука по стіпах святилищ та високих стовнах, що сторчать в пустини серед безмежних муровищ. А пізнійше з тяжким трудом відкрили учені дослідники значіне тих знаків та зрозуміли то письмо (клинове), колись дуже поширене в тих краях. Не інакше було й деінде.

Не всі одначе письма витворили ся в однаковий спосіб: